

Foti Benlisoy: ‘Hayır’dan sonra: Erdoğan karşıtlığını aşmak...

Posted on 08/05/2017

Devletin kurumsal mimarisinin lidere tabi kılınması, merkezinde lider olacak şekilde yeniden yapılandırılması, liderin bedeninde cisimleşen siyasal iktidarın bütün toplumsal sınıfların üzerinde yükselerek “aşırı” özerkleşmesi, sadece genel anlamda toplumun değil, hâkim sınıfın da siyaseten pasifize edilmesi anlamına gelir. Bonapartist girişim, farklı ve çelişen çıkarılara sahip olan devlet içi hiziplerin ve sermayenin çeşitli fraksiyonlarının lidere tabi kılınarak “siyaseten mülksüzleştirilmesi”, yani siyasal alana müdahale kapasitesinin zayıflatılması demektir.

Böylesine “radikal” bir girişimin başarıya ulaşabilmesi için sermaye sınıfının siyaseten zayıflamış olması, düzen içi hizipler arasındaki “yatay sınıf savaşlarının” devleti kırılanlaştırmış olması gerekir. Bu koşullar Türkiye’de hayli hayli geçerlidir. Ancak siyaseten zayıflamış, alternatif bir hegemonik proje önerme kapasitesi cılızlaşmış da olsa hâkim sınıfın siyasal etkisinin lidere tabi kılınmasına rıza göstermesi için başka bir koşulun da söz konusu olması gerekir. Bonapartist girişimin, eski araç ve metodlarla yönetemeyen hâkim sınıfın önüne, bu zaafı telafi edecek alternatif güç kaynakları koyabilmesi gerekir. Hâkim sınıf ancak bu aczin telafisi, yani yönetilemez olanın yeniden ama başka yollarla yönetilebilir hale gelmesi karşılığında lidere biat edecektir.

Bu telafi edici alternatif güç kaynakları arasında en bilineni, Bonapartizmin “kılıç hükümeti” olarak tanımlanmasına neden olan ordudur. Ordunun böyle bir rol oynayamadığı koşullarda etkili bir paramiliter güç, yani “aşağıdan” terörü bir yöntem olarak benimseyen bir kitle hareketi, hâkim sınıfın toplumsal konumunun muhafazası karşılığında siyaseten mülksüzleştirilmesinin aracı olabilir. Faşizm bunun örneğidir. Bir başka durumda, tedhişçi olmayan ama bütün toplumsal ve siyasal güç dengelerini radikal bir biçimde altüst edecek şekilde kitleselleşmiş, yaygın bir kitle hareketi de bu rolü oynayabilir. İran devrimi sırasında olduğu gibi.

PLEBİSİTER BONAPARTİZM

Türkiye’de bu üç durum da söz konusu değildir. Ordu Bonapartist kliğin mutlak denetiminde değildir ve olsaydı da darbe girişiminden sonra böyle bir siyasal rol oynayacak konumda görünmemektedir. Siyasal iktidar, solda aksi yöndeki kanaate rağmen, yaygın ve örgütlü bir paramiliter ağa yaslanmamaktadır. Keza yerli Bonapartist girişimin kitle desteği, İran örneğinde olduğu gibi, ne genişliği ne örgütlenişi ne de militanlığı itibariyle “devrimci” bir karakter arzetmemektedir. “Yerli ve milli” Bonapartist girişimin “plebisiter” karakteri, bu eksiklikler dolayısıyladır. İktidar düzen içi hizipleri şefçi doğrultuda tanzim etme ve devleti kendi suretinde yeniden örgütlenme çabasında sandık çoğunluğuna, “milli iradeye” dayanmak zorundadır. Bonapartist girişimin esas dayanağı, sermaye sınıfının hegemonik kapasitesinin daraldığı, yani sosyal ve siyasal çelişkilerin geleneksel temsil mekanizmalarıyla idare edilemediği koşullarda, ifadesini liderin oylandığı seçimlerde bulan istikrarlı toplumsal çoğunluktur.

Bonapartist seçeneği mümkün kılan asli unsur ordu ya da paramiliter güçler değil, sandık çoğunluğudur ve bunda ortaya çıkacak her zaaf, bu girişimi kırılğanlaştırıcı bir etkiye sahip olacaktır. Siyasal iktidarın referandumdan zafiyetle çıkmasının nedeni budur; liderin oylandığı plebisitten binbir şaibeli kıl payı bir arayla çıkmış olmak, Bonapartist hizbin “yatay

sınıf savaşlarında” elini kuvvetlendiren bir duruma yol açmamıştır. Referandum paradoksal bir sonuca yol açmıştır: Bir yandan Bonapartçı hizbin devlet katındaki manevra sahası genişlemiştir; ancak öte yandan “plebisiter kartın” öyle pek sağlam temelleri olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu, devlet içindeki hizip savaşlarını alaturka Bonapart lehinde pasifize edecek değil, muhtemelen kışkırtacak bir sonuçla karşı karşıya olduğumuz anlamına geliyor.

KURUMSAL ‘HAYIR’

Devlet için verilen ve verilecek bu “kavganın”, bu yatay sınıf savaşlarının devlet katında kalması, tarafların buluştuğu ortak noktadır. CHP liderliğinin referandum sonrasındaki tavrı, Kılıçdaroğlu’nun ya da Baykal’ın kişisel özelliklerinin değil, bu mutabakatın ifadesidir. “Hayır bloğundaki” 2019 hesap ve beklentileri de kavganın verileceği meydanın mevcut yasal ve kurumsal çerçeve dâhilinde kalacağına göstergesidir. Referandum sonrasında sokağa çıkan kitlelerin, yani sokaktaki “hayırın” öksüz bırakılmasının nedeni budur. Hâkim sınıfın Bonapartist girişime karşı muhalif ya da kaygılı olan kesimleri de “güçlü devlet” taraftarıdır. Sadece bu gücün kendi siyasal müdahale ve etki kapasitelerini ciddi oranda zayıflatan bir “aşırı özerkleşme” anlamına gelmemesi arayışındadırlar. “Reissiz başkanlık”, en muhalif görünen düzen içi hizipler açısından dahi pekâlâ kabul edilebilir bir formüldür.

Hal böyleyken solun kendi rolünü “kurumsal hayırını” etkileyip daha radikal bir muhalefete sürüklemek, bu olmadığında da veryansın etmekle sınırlandırması, ciddi bir hata olacaktır. “Hayırın” çok farklı, hatta birbiriyle çelişen anlamları vardır ve hiçbir durumda bir sınıf pozisyonunu işaret etmemektedir. Demokratik ve sol bir hayır olduğu kadar mesela ırkçı bir hayır da vardır ve araştırmaların gösterdiği üzere hiç de marjinal değildir. Dolayısıyla sınıfsal içeriği olmayan bir “hayır”, solun otokrasiye karşı mücadelesinin kalkış noktası olamaz. Aksi, solun bir kez daha “Erdoğan karşıtlığının” sularına yelken açması ve dolayısıyla yeni bir “bas geç” vakasına davetiye çıkartılması anlamına gelir.

Erdoğanzim nasıl sahip olanlarla olmayanların aynı çuvala tıklması girişimiye “Erdoğan karşıtlığı” da aynı şeydir ve Erdoğancılığın sola en kötü hediyesi bu sade suya tirit, yani sınıfsal muhtevası olmayan “Erdoğan karşıtlığı” olmuştur. Kitleliliği ve coşkusuyula toplumsal muhalefet saflarındaki moral ve maddi derlenmenin bir emaresi olan 1 Mayıs’ı bir “hayır bayramı” sayan anlayış da bu yanlışın son örneğidir. Referandum sonrasında emekçi sınıfların siyasal gündeme dair bir kürsüsü olarak değeriendirilmesi gereken 1 Mayıs’ın, sınıfsal içeriği muğlak bir “hayıra” feda edilmesi gibi bir riskle karşı karşıya kalınmıştır.

Oysa Bonapartçı girişimin zayıf karnı tam da sınıf içeriğidir. Siyasal iktidar referandumdan dikişleri zayıflamış çıkmıştır; söküklerin dikilip toplanması için hızla hamle edecektir. Beklenenden ve hâkim sınıfı sessizleştirip kendisine tabi kılmak için gerekenden çok daha zayıf bir toplumsal desteğe sahip olduğu görülen yeni rejim için, hâkim sınıfın tüm fraksiyonlarının rızasını “satın almak”, ilk gündeme gelecek hedeftir. İktidar, iç ve dış sermayenin yeni rejime onayını sağlama almak için emekçilere karşı çok ciddi bir saldırıyı gündeme getirmeye hazırlanıyor. Kıdem tazminatı ve iş güvencesine dönük olası taarruzun ardında, yeni rejimin sermayenin tamamı için ne denli işlevli olacağını ispat etme, böylece hâkim sınıfın çeşitli hiziplerinin yeni rejime pasif de olsa onayını sağlama arzusu bulunmaktadır.

Siyasal iktidar, emeğin en köklü kazanımlarına dönük böyle bir saldırıdan hasarsız çıkacağı beklentisindedir. AKP on beş senedir yaptığını, yani emeği esnekleştirip güvencesizleştirirken, alt sınıfları güçsüzleştirirken onların rıza ve desteğini sağlayabilmeyi bu kez de başarabileceğini umuyor muhtemelen. İç ve dış sermaye için zamanında onu adeta bir “beyaz atlı prens” kılmış bu vasfını bir kez daha ispat edip bu kesimlerin yeni rejime desteklerini sağlamak istiyor. Kazın ayağının öyle olmadığını göstermek, sınıfsal ve sosyal içeriği olmayan bir “hayırcılığa” sıkışmazsak, Bonapartçı girişimin toplumsal tabanında küçük de olsa çatırdamaların belirlediği bu kez, belki de gerçekten mümkündür...

1 Mayıs’la edinilen moral, iktidarın Bonapartçı rejimi “prezantabil” kılmak adına yönelteceği

sınıf saldırısını durdurmaya yönelik birleşik bir mücadele çizgisinin oluşması için kullanılabilirse, “Hayır bitmedi, daha yeni başlıyor” sloganı bir dileğin ötesine geçip somut bir anlam kazanabilir. Aksi, solun istibdada karşı (en iyi durumda) liberal muhalefetin bir eklentisi haline gelmesinden başka yola çıkmayacaktır...

Kaynak: evrensel.net